



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 325/06-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť R. S., P., ktorou namietal porušenie svojich základných práv v súvislosti s uplatnením nároku na jednorázový finančný príspevok podľa zákona č. 462/2002 Z. z. o poskytnutí jednorázového finančného príspevku politickým väzňom v znení neskorších predpisov, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. Rt 1/04, rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. k. 11-01261-2109/2004 z 25. januára 2005, ako aj rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sž-o-NS 208/2005 z 26. januára 2006, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. apríla 2006 doručená sťažnosť zo 4. apríla 2006 sťažovateľa R. S., P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv v súvislosti s uplatnením nároku na jednorázový finančný príspevok podľa zákona č. 462/2002 Z. z. o poskytnutí jednorázového finančného príspevku politickým väzňom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

č. 462/2002 Z. z.“), postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Rt 1/04, rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. k. 11-01261-2109/2004 z 25. januára 2005, ako aj rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 SŽ-o -NS 208/2005 z 26. januára 2006.

Z obsahu sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že Sociálna poisťovňa svojím rozhodnutím č. k. 11-01261-2109/2004 z 25. januára 2005 rozhodla o nepriznaní sťažovateľom uplatneného nároku na jednorázový finančný príspevok podľa zákona č. 462/2002 Z. z. Svoje rozhodnutie odôvodnila tým, že podľa § 3 ods. 2 uvedeného zákona mohla oprávnená osoba uplatniť písomne nárok na príslušnom orgáne najneskôr do 31. júla 2004, inak nárok zanikol. Sťažovateľ však uplatnil svoj nárok 31. decembra 2004, teda po uplynutí uvedenej zákonom stanovenej lehoty, v dôsledku čoho jeho nárok zanikol.

Proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne z 25. januára 2005 podal sťažovateľ podľa § 3 ods. 4 zákona č. 462/2002 Z. z. opravný prostriedok najvyššiemu súdu [§ 2051 až 250s Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)]. Najvyšší súd rozsudkom č. k. 1 SŽ 27/05-20 z 28. júna 2005 potvrdil napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 25. januára 2005.

Sťažovateľ sa proti rozsudku najvyššieho súdu z 28. júna 2005 odvolal. Najvyšší súd v odvolacom konaní rozsudkom sp. zn. 1 SŽ-o-NS 208/2005 z 26. januára 2006 potvrdil prvostupňový rozsudok z 28. júna 2005.

Sťažovateľ sa obrátil na ústavný súd. Tvrdí, že najvyšší súd „... nebral do úvahy rozhodujúce skutočnosti, že

- *sťažovateľ bol rehabilitovaný dňa 8. 2. 2005*
- *lehota na uplatnenie nároku stanovená na 31. 7. 2004*

t. j. táto lehota nebola splniteľná“.

Sťažovateľ poukazuje na to, že „... v dôsledku prieťahov v konaní, ktoré nastali na strane Krajského súdu v Bratislave došlo k tomu, že bez rozhodnutia KS vo veci samotnej nemohol riadne a včas uplatniť svoju žiadosť podľa zák. č. 462/2002 Z. z.“.

Ako dôkaz o svojom tvrdení predložil ústavnému súdu kópiu uznesenia krajského súdu sp. zn. Rt 1/04 z 8. februára 2005 vo veci sťažovateľovej súdnej rehabilitácie, ktoré podľa vyznačenej doložky právoplatnosti nadobudlo právoplatnosť a stalo sa vykonateľným 15. februára 2005.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti takto rozhodol:

- „1. Určuje sa, že v konaní pred Krajským súdom v Bratislave po doručení rehabilitačnej žaloby sú prieťahy.*
- 2. SR Krajský súd v Bratislave je povinný v lehote 10 dní od nálezu Úst. súdu SR zaplatiť žalobcovi istinu 50 000,- Sk z titulu prieťahov v konaní k rukám sťažovateľa.*
- 3. Rozhodnutie Sociálnej poisťovne v Bratislave č. 11-01261-2109/2004 zo dňa 25. 1. 2005 v spojení s rozsudkom NS SR č. 1 Sž-o-NS 208/2005 zo dňa 26. 1. 2006 sa mení tak, že sa sťažovateľovi priznáva jednorázový finančný príspevok politickým väzňom vo výške stanovenej zákonom č. 462/2002 Z. z. v platnom znení vo výške 40 000,- Sk.“*

II.

2.1 Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2.2 V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti vyzval ústavný súd Sociálnu poisťovňu, krajský súd a najvyšší súd, aby sa k sťažnosti sťažovateľa písomne vyjadrili a predložili spisový materiál týkajúci sa sťažovateľovej veci.

Sociálna poisťovňa sa k sťažnosti vyjadrila listom č.: P-R-2739/2006 zo 4. augusta 2006 uvedúc: „(...) *Nárok na jednorazový finančný príspevok politickým väzňom si podľa ustanovenia § 3 ods. 2 zákona č. 462/2002 Z. z. o poskytnutí jednorazového príspevku v znení neskorších predpisov mohla oprávnená osoba písomne uplatniť na príslušnom orgáne, Sociálnej poisťovni, najneskôr do 31. júla 2004, inak nárok zanikol.*

Nakoľko pán R. S. o poskytnutie jednorazového finančného príspevku politickým väzňom požiadal Sociálnu poisťovňu až listom z 31. decembra 2004, jeho nárok na poskytnutie jednorazového finančného príspevku politickým väzňom v súlade s ustanovením § 3 ods. 2 zákona č. 462/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov zanikol 31. júla 2004. Sociálna poisťovňa preto v súlade s ustanovením §3 ods. 2 zákona č. 462/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov žiadosť o poskytnutie jednorazového finančného príspevku politickým väzňom zamietla rozhodnutím z 25. januára 2005 č. 11-01261-2109/2004. Uvedené rozhodnutie Sociálnej poisťovne Vám zasielame spolu s príslušným spisovým materiálom. (...)“

Obsah spisového materiálu Sociálnej poisťovne týkajúci sa predmetnej veci potvrdzuje základné skutkové tvrdenia uvedené v jej vyjadrení, konkrétne, že sťažovateľ podal žiadosť o poskytnutie jednorázového finančného príspevku 31. decembra 2004, podaním z toho istého dňa, v ktorom uviedol: „*V stanovenej lehote podávam týmto žiadosť o poskytnutie jednorázového príspevku vzhľadom na to, že splňam podmienku pre konanie vo veci a som oprávnenou osobou podľa § 2 zákona č. 462/2002 Z. z.*

Na moju žiadosť sa plne vzťahuje uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. Rt 1/04 zo dňa 16. 12. 2004 s doložkou právoplatnosti zo dňa 28. 12. 2004 [ide o rozhodnutie o účasti K. E. na súdnej rehabilitácii podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 119/1990 Zb.“), ktorý bol spoluobžalovaný a neskôr spoločne odsúdený so sťažovateľom v tej istej trestnej veci]. Sociálna poisťovňa svojím rozhodnutím č. k. 11-01261-2109/2004 z 25. januára 2005 rozhodla o nepriznaní sťažovateľom uplatneného nároku na jednorázový finančný príspevok podľa zákona č. 462/2002 Z. z. z dôvodov už uvedených v sťažnosti, ako aj v jej vyjadrení zo 4. augusta 2006.

Krajský súd sa k sťažnosti vyjadril listom svojho podpredsedu sp. zn. Spr. 3449/2006 zo 14. augusta 2006, v ktorom uvádza: „*(...) Dňa 27. 08. 2004 som opatrením z pozície osoby poverenej riadením Krajského súdu v Bratislave prideliť vec ohľadom súdnej rehabilitácie pána K. E., ktorý sa domáhal svojej rehabilitácie, vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 3 Ntr 2/2004 (predtým Z - 2 I Ntr 1/2002), predsedníčke senátu JUDr. M. H.*

Nakoľko v archíve Krajského súdu v Bratislave sa jeho spis nenachádzal, nemohol byť v zmysle ustanovení zákona č. 119/90 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov, rehabilitovaný.

Až po tom, čo si odsúdený pán K. E. sám zadovážil rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. To IX. 8/1951 z archívu v Prahe (čo bolo na jeseň 2004), mohol začať Krajský súd v Bratislave v predmetnej veci konať.

Keďže tunajší súd mal k dispozícii iba druhostupňové rozhodnutie krajského súdu, predsedníčka senátu sa o veci osobne informovala u JUDr. M., riaditeľa odboru pre odškodňovanie na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky. Menovaný riaditeľ predsedníčke senátu telefonicky potvrdil, že v prípade, ak bude takáto osoba rehabilitovaná,

môže ju odškodniť i bez základného spisu, nakoľko rehabilitácia prichádzala do úvahy priamo zo zákona.

Z druhostupňového rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. To IX. 8/1951 predsedníčka senátu zistila, že rehabilitácia by sa mala týkať i ďalších osôb, medzi inými i pána R. S.

Nakoľko však tento rozsudok neobsahoval žiadne osobné údaje pána R. S. (dátum narodenia, rodné číslo, bydlisko), nebolo možné bez týchto podstatných náležitostí pristúpiť k vydaniu rehabilitačného uznesenia.

Preto, keď si odsúdený K. E., resp. jeho manželka, prišiel koncom roku 2004 dať vyznačiť právoplatnosť na svoje rozhodnutie, požiadala ho (ju) predsedníčka senátu o osobné stretnutie na krajskom súde, ako aj ostatných spolu obvinených v tejto veci, aby mohla zistiť ich osobné uvedené vyššie údaje, ktoré v rozsudku absentovali.

Dňa 03. 01. 2005 sa na tunajší súd dostavil rehabilitovaný pán K. E. Pán K. E. na požiadanie pána R. S., ktorý je ťažko zdravotne postihnutý, prišiel uviesť (oznámiť) predsedníčke senátu požadované údaje. O tejto skutočnosti je v spise založený úradný záznam.

Dňa 04. 01. 2005 predsedníčka senátu na základe týchto, už známych údajov, požiadala Register trestov v B. o zaslanie výpisu (aby si overila, či skutočne takáto osoba bola odsúdená, keďže niet základného spisu). Taktiež požiadala z Archívu väzenskej a justičnej stráže v L. o zaslanie správy, či si pán R. S. uložený trest odpykal, a ak áno, tak odkedy a dokedy, vrátane i prípadnej doby väzby.

Po zistení týchto informácií a obdržaní požadovaných listinných dokladov, predsedníčka senátu dňa 24. 01. 2005 určila termín neverejného zasadnutia na deň 08. 02. 2005, ktorým dňom senát Krajského súdu v Bratislave vydal rehabilitačné uznesenie pod sp. zn. Rt 1/2004. Vo vydanom uznesení súd deklaroval, že pán R. S. je účastný rehabilitácie podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 119/90 Zb., a zároveň trestné stíhanie pre skutok, kvalifikovaný ako prečin združovania štátu nepriateľského podľa § 17 ods. 1 veta 2 zákona č. 50/1923 Zb., zastavil. Rozhodnutie bolo v ten istý deň vypracované a aj doručené pánovi R. S. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 15. 02. 2005.

Tvrdenie rehabilitovaného pána R. S., že v konaní na krajskom súde došlo k prietahom, je zavádzajúce a nepravdivé. Bez základného spisu, resp. aspoň právoplatného

rozsudku, nebolo možné pristúpiť k vydaniu rehabilitačného rozhodnutia. Až na jeseň roku 2004 odsúdený pán K. E. zaslal krajskému súdu druhostupňový rozsudok Krajského súdu v Bratislave. Po oznámení osobných údajov pána R. S. práve pánom K. E. a tiež po overení si skutočností, ktoré by inak boli známe zo základného spisu, pokiaľ by bol tento k dispozícii, bolo promptne pristúpené k vydaniu rehabilitačného rozhodnutia.

Len vďaka iniciatíve odsúdeného pána K. E., ako aj následnému postupu predsedníčky senátu, môže pán R. S. vysloviť spokojnosť s tým, že k vydaniu rehabilitačného uznesenia vôbec došlo. (...)

... pokiaľ nebol k dispozícii odsudzujúci rozsudok, bola vec vedená v registri Ntr a až následne bola vec zapísaná do registra Rt pod sp. zn. Rt 1/2004.

V nadväznosti na to, Vám preto predkladáme okrem požadovaného spisu súdneho sp. zn. Rt 1/2004 aj súvisiaci spis sp. zn. 3 Ntr 2/2004. (...)

Z obsahu spisov predložených krajským súdom týkajúcich sa predmetnej veci vyplýva, že pán K. E., S. sa obrátil v roku 1992 podaním na krajský súd domáhajúc sa súdnej rehabilitácie podľa zákona č. 119/1990 Zb. Vec bola vedená pod sp. zn. 1 Nrt 1/92. Podaním z 3. júna 2004 doručeným krajskému súdu 7. júna 2004 doplnil K. E. svoje pôvodné podanie uvedúc: „Na vyššie uvedený súd som sa obrátil s mojím podaním – rehabilitáciou podľa zák. č. 119/1990 Zb. v platnom znení, ktorá je vedená pod vyššie uvedenou spisovou značkou – 1 Nrt 1/92. Podmienky som v tom čase splnil pre podanie takéhoto návrhu. Návrh som dokladoval výpisom z registra trestov k mojej osobe.

Z dôvodu, že v tom čase sa nepodarilo nájsť základný listinný dôkaz – odsudzujúci trestný rozsudok, vo veci sa nepokračovalo.

Skôr, ako predložím uvedenú listinu, dovoľujem si uviesť, že doposiaľ som neobdržal od vyššie uvedeného súdu odpoveď na môj list zo dňa 14. 12. 1994, ktorý som súdu doručil osobne dňa 29. 12. 1994.

V uvedenej právnej veci predkladám overenú fotokópiu rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: To IX 8/51-390 zo dňa 22. júna 1951, ktorý je rozsudkom právoplatným.

Predkladaná listina je opatrená doložkou verifikácie a je vystavená Státním ústredným archívom v Prahe zo dňa 17. 05. 2004.

Pre úplnosť si dovoľujem uviesť, že originál predkladaného rozsudku je uložený vo fonde Generálnej prokuratúry v Prahe. Túto verifikovanú informáciu podávam a oznamujem na základe písomnej informácie Státního ústředního archivu v Praze zo dňa 20. 05. 2004 pod sp. zn. SÚA 1550/04- 04.

Týmto si plním povinnosť doložiť rozhodujúcej právne relevantnej listiny a navrhujem, aby sa v prerušenom konaní vo veci samej pokračovalo a navrhujem, aby bol vynesený rozsudok v zhode s podaným návrhom... (...)

V nasledujúcom podaní doručenom krajskému súdu 7. septembra 2004 K. E. uviedol: „... podaním zo dňa 03. 06. 2004, ktoré som na vyššie uvedený súd osobne doručil dňa 07. 06. 2004 som doplnil moje podanie vo veci mojej rehabilitácie a to z dôvodu, že až v uvedenom čase sa mi podarilo získať rozhodujúcu listinu, ktorá sa v archívoch súdnictva na Slovensku nenachádzala – rozsudok sp. zn.: To IX 8/51-390 zo dňa 22. júna 1951.

Od uvedeného doplňujúceho podania uplynula značná doba a ja zo strany Krajského súdu v Bratislave nemám žiadne vyrozumienie.

(...)

Dovoľujem si požiadať o riešenie Vaše stanovisko tiež s informáciou, kedy moja vec bude na programe vytýčených pojednávaní. (...)

Krajský súd listom z 23. novembra 2004 požiadal Archív zboru väzenskej a justičnej stráže v L. o oznámenie, či M. J. a R. S., odsúdení spolu s K. E. pre prečin združovania štátu nepriateľského podľa § 17 ods. 1 druhej vety zákona č. 50/1923 Zb. na ochranu republiky rozsudkom bývalého Krajského súdu v Bratislave z 1. októbra 1946 č. k. TK VII 1775/45 - 166 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. To IX 8/51 z 22. júna 1951 vykonali uložený trest, a aby v kladnom prípade oznámil aj ich dátum narodenia a posledné známe bydlisko z dôvodu, že „... spisový materiál sa stratil a z rozsudku zadováženého zo štátneho archívu v Prahe tieto okolnosti nevyplývajú“. Odpoveď bola krajskému súdu doručená 1. decembra 2004.

Na neverejnom zasadnutí konanom 16. decembra 2004 krajský súd uznesením č. k. Rt 1/04-5 rozhodol vo veci súdnej rehabilitácie K. E. Rozhodnutie nadobudlo

právoplatnosť 28. decembra 2004.

Dňa 3. januára 2005 oznámil sťažovateľ prostredníctvom K. E. krajskému súdu svoje osobné údaje o čom predsedníčka senátu spísala úradný záznam.

Listom zo 7. januára 2004 žiadal krajský súd Generálnu prokuratúru o odpis z registra trestov sťažovateľa a Archív zboru väzenskej a justičnej stráže v L. o ďalšie podklady pre účely rozhodnutia o súdnej rehabilitácii. Žiadané podklady boli krajskému súdu doručené 13. januára 2005 a 20. januára 2005.

Na neverejnom zasadnutí konanom 8. februára 2005 rozhodol krajský súd uznesením č. k. Rt 1/04-18 vo veci súdnej rehabilitácie sťažovateľa. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 15. februára 2005.

Najvyšší súd sa k ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyjadril listom svojho predsedu č. k. KP 8/06-39 zo 14. septembra 2006, v ktorom uvádza: „... *navrhovateľ R. S. sa včas podaným opravným prostriedkom zo dňa 2. 3. 2005 (č. l. 1) domáhal preskúmania rozhodnutia odporkyne - Sociálnej poisťovne, ústredia v B. - č. 11 – 01261 - 2109/2004 zo dňa 25. 1. 2005 o nepriznaní jednorazového finančného príspevku navrhovateľovi podľa zákona č. 455/2003 Z. z. z dôvodu zmeškania lehoty na uplatnenie tohto nároku.*

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 1 Sž 27/05-20 zo dňa 28. 6. 2005 tak, že napadnuté rozhodnutie odporkyne potvrdil ako vecne správne, pretože navrhovateľ si nárok neuplatnil v lehote stanovenej ustanovením § 3 ods. 2 zákona č. 455/2003 Z. z. - teda do 31. 12. 2004.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ po uplynutí odvolacej lehoty odvolanie (č. l. 24) spolu so žiadosťou o odpustenie zmeškanej lehoty. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 1 Sž 27/05-27 zo dňa 21. 9. 2005 zmeškanie lehoty navrhovateľovi odpustil a vec bola predložená odvolaciemu senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Odvolací senát NS SR sa stotožnil s názorom vysloveným v rozsudku č. k. 1 Sž 27/05-20 zo dňa 28. 6. 2005 a rozsudkom č. k. 1 SžoNS/208/2005 zo dňa 26. 1. 2006 napadnutý

rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zastáva názor, že postup v predmetnej veci bol v súlade so zákonom, v konaní nedošlo k porušeniu ústavných práv navrhovateľa, a preto vo vzťahu k Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky žiada sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.“

Z obsahu spisov sp. zn. 1 SŽ 27/05 a sp. zn. 1 SžoNS 208/05 predložených krajským súdom týkajúcich sa predmetnej veci vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 2. marca 2005 doručeným najvyššiemu súdu 3. marca 2005 domáhal preskúmania rozhodnutia Sociálnej poisťovne č. k. 11-01261-2109/2004 z 25. januára 2005. Najvyšší súd rozsudkom č. k. 1 SŽ 27/05-20 z 28. júna 2005 potvrdil napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 25. januára 2005.

Sťažovateľ sa proti rozsudku najvyššieho súdu z 28. júna 2005 odvolal namietajúc, že žiadosť o priznanie finančného príspevku politickým väzňom nemohol podať v zákonom určenej lehote, pretože o jeho rehabilitácii podľa zákona č. 119/1990 Zb. bolo rozhodnuté až 8. februára 2005, a preto podmienky pre odškodnenie spĺňa. Žiadal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a zrušiť preskúmané rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 25. januára 2005 ako vecne nesprávne.

Najvyšší súd v odvolacom konaní potvrdil rozsudkom sp. zn. 1 SŽ-o-NS 208/2005 z 26. januára 2006 prvostupňový rozsudok z 28. júna 2005 uvedúc: „(...) *Zo spisov vyplýva, že navrhovateľ uplatnil nárok na jednorazové finančné odškodnenie politických väzňov podľa zákona č. 462/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 462/2002 Z. z.) dňa 31. decembra 2004.*

Napriek skutočnosti, že navrhovateľ splnil podmienku štátneho občianstva Slovenskej republiky, aj napriek skutočnosti, že uznesením Krajského súdu v Bratislave z 8. februára 2005 sp. zn. Rt 1/04 bol rehabilitovaný podľa zákona č. 119/1999 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 119/1999 Z. z.), nesplnil podmienky pre priznanie jednorazového finančného príspevku politickým väzňom podľa § 2 ods. 1 zákona č. 462/2002 Z. z., lebo nárok na príspevok uplatnil až po uplynutí lehoty, uvedenej v § 3

ods. 2 citovaného zákona. Podmienku včasného uplatnenia nároku nemôže súd odpustiť ani v prípade, kedy oprávnená osoba návrh nepodala včas v dôsledku skutočnosti, že nemala všetky potrebné doklady pre rozhodnutie o ňom. V dôsledku márneho uplynutia zákonnej lehoty na uplatnenie nároku, ku ktorej došlo 31. júla 2004, nárok na príspevok zanikol. Splnenie podmienky včasného uplatnenia nároku súd nemôže nahradiť svojim rozhodnutím.

Vzhľadom na skutočnosť, že žiadosť o poskytnutie príspevku bola podaná až po termíne 31. júla 2004, nárok na jednorázový finančný príspevok politickým väzňom podľa zákona č. 462/2002 Z. z. navrhovateľovi zanikol.“

2.3 Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho základných práv a slobôd došlo zbytočnými priet'ahmi v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. Rt 1/04, v ktorom krajský súd rozhodol až 8. februára 2005, v dôsledku čoho sťažovateľ nemohol včas uplatniť nárok na jednorázový finančný príspevok podľa zákona č. 462/2002 Z. z. Žiada, aby ústavný súd vyslovil, že v označenom konaní došlo postupom krajského súdu k zbytočným priet'ahom, a aby mu z tohto dôvodu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie.

Z obsahu sťažovateľovej sťažnosti a k nej pripojených príloh ako aj zo spisu krajského súdu sp. zn. Rt 1/04 vyplýva, že konanie o súdnej rehabilitácii sťažovateľa bolo právoplatne skončené 15. februára 2005.

Sťažovateľ sa na ústavný súd obrátil sťažnosťou zo 4. apríla 2006, podanou na poštovú prepravu v ten istý deň (4. apríla 2006), t. j. po uplynutí viac ako roka od právoplatného skončenia konania, v ktorom namieta porušenie svojich práv zbytočnými priet'ahmi v konaní.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu (do základných práv alebo slobôd sťažovateľa). Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažovateľovej sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02, III. ÚS 254/04). Jednou zo zákonných podmienok pre jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

V čase, keď sa sťažovateľ domáhal vo vzťahu k postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Rt 1/04 ochrany svojich základných práv a slobôd na ústavnom súde podľa čl. 127 ústavy, už uplynula lehota stanovená pre tento typ konania pred ústavným súdom.

Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ako podanú oneskorene.

2.4 Sťažovateľova sťažnosť smerovala aj proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne č. k. 11-01261-2109/2004 z 25. januára 2005.

Ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb (ďalej aj „sťažovatelia“) vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Uvedený princíp sa nepochybne týka aj prípadov, v ktorých sa sťažovatelia ako účastníci konania pred orgánom verejnej správy môžu domáhať ochrany svojich základných práv alebo slobôd, využitím právnych prostriedkov nápravy, ktoré im na tento účel dáva k dispozícii zákon.

V danom prípade sa sťažovateľ mohol ochrany svojich práv vo vzťahu k označenému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne z 25. januára 2005 domáhať využitím opravného prostriedku podľa § 3 ods. 4 zákona č. 462/2002 Z. z. o ktorom rozhodoval najvyšší súd podľa ustanovení § 2051 až 250s OSP.

Sťažovateľ teda vo vzťahu k rozhodnutiu Sociálnej poisťovne z 25. januára 2005 disponoval dostupným a účinným prostriedkom nápravy v záujme účinnej ochrany jeho základných práv priamo v konaní pred všeobecnými súdmi podľa tretej hlavy piatej časti OSP.

Na základe vyššie uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2.5 Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní zaoberal aj tou časťou sťažnosti, ktorá smeruje proti konečnému rozhodnutiu vo veci sťažovateľom uplatneného nároku na priznanie jednorázového finančného príspevku podľa zákona č. 462/2002 Z. z., t. j. proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sž-o-NS 208/2005 z 26. januára 2006.

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani posudzovať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže posudzovať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo

slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. I Sž-o-NS 208/2005 z 26. januára 2006 (s prihliadnutím k obsahu sťažnosti a ostatných pripojených príloh) dospel ústavný súd k záveru, že zo záverov najvyššieho súdu, nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

Dĺžka konania o súdnej rehabilitácii sťažovateľa bola ovplyvnená skutočnosťou, že sa nezachoval spisový materiál krajského súdu týkajúci sa trestnej veci sťažovateľa. K odstráneniu prekážky ďalšieho postupu v konaní vo veci súdnej rehabilitácie osôb odsúdených rozsudkom bývalého Krajského súdu v Bratislave z 1. októbra 1946 č. k. TK VII 1775/45-166 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. To IX 8/51 z 22. júna 1951 prispela aktívna súčinnosť K. E. pri vyhľadani a zabezpečení podkladov potrebných pre rozhodnutie vo veci, vďaka ktorej došlo napokon aj k rozhodnutiu o účasti sťažovateľa na súdnej rehabilitácii podľa zákona č. 119/1990 Zb.

Uplatnenie nároku na poskytnutie jednorázového finančného príspevku podľa zákona č. 462/2002 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2002, bolo obmedzené prekluzívnou lehotou. Jej koniec bol ustanovením § 3 ods. 2 uvedeného zákona stanovený pôvodne na 31. december 2003. Novelou zákona č. 462/2002 Z. z. – zákonom č. 455/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 462/2002 Z. z. o poskytnutí jednorázového finančného príspevku politickým väzňom v znení zákona č. 665/2002 Z. z., bola táto lehota s účinnosťou od 1. decembra 2003 predĺžená do 31. júla 2004. Sťažovateľ netvrdil ani nepredložil dôkaz preukazujúci, že by sa v období od 1. septembra 2002 (keď nadobudol účinnosť zákon č. 462/2002 Z. z.) do 31. júla 2004 (keď uplynula prekluzívna lehota na uplatnenie nároku podľa uvedeného zákona) domáhal urýchlenia rozhodnutia o jeho účasti na súdnej

rehabilitácii podľa zákona č. 119/1990 Zb. (s prípadným poukazom na možné ohrozenie jeho práv vyplývajúcich zo zákona č. 462/2002 Z. z.). Nepreukázal ani to, že by v uvedenom období vo vzťahu ku krajskému súdu vyvinul aktívnu súčinnosť pri vyhľadani a zabezpečení podkladov potrebných pre rozhodnutie v jeho veci.

Z odôvodnenia sťažovateľom napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu je pritom zrejmé, že svoj záver o zániku (právnej neexistencii) nároku sťažovateľa na poskytnutie jednorázového finančného príspevku podľa zákona č. 462/2002 Z. z. v čase jeho uplatnenia (31. decembra 2004) v dôsledku márneho uplynutia prekluzívnej lehoty, založil na platnom a účinnom znení § 3 ods. 2 prvej vety zákona č. 462/2002 Z. z., podľa ktorého oprávnená osoba môže uplatniť písomne nárok na príslušnom orgáne, a to najneskôr do 31. júla 2004, inak nárok zaniká.

Zákon č. 462/2002 Z. z. neobsahuje vo svojich ustanoveniach možnosť zmeškanie uvedenej lehoty odpustiť (napr. s prihliadnutím na osobitné okolnosti konkrétneho prípadu).

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sú sudcovia (...) pri rozhodovaní (...) viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Ak najvyšší súd dospel vzhľadom na okolnosti daného prípadu k záveru, že sťažovateľov nárok podľa právnej normy aplikovateľnej na daný prípad zanikol v dôsledku márneho uplynutia prekluzívnej lehoty, nemohol v prospech sťažovateľa svojím rozhodnutím takýto nárok bez právneho základu konštituovať ani s ohľadom na sťažovateľovo tvrdenie, že lehotu zmeškal v dôsledku nesprávneho úradného postupu (prietahov v konaní) iného štátneho orgánu. Prípadný nárok sťažovateľa na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu štátu (pokiaľ sú jeho tvrdenia opodstatnené) je už totiž iným právnym nárokom (nárokom na náhradu škody), ktorý by musel byť uplatnený podľa osobitných právnych predpisov v osobitnom konaní.

Najvyšší súd v danom prípade postupoval a rozhodol lege artis. Ak by však malo napriek tomu dôjsť (súhrnom postupov orgánov verejnej moci) k porušeniu sťažovateľových

práv, štát by sa nemohol zbaviť právnej zodpovednosti. Prípadné zodpovednostné nároky však musí sťažovateľ uplatniť (ak má byť úspešný) v súlade so zákonom. Ak sa sťažovateľ domnieva, že ujma spočívajúca v zániku jeho nároku na jednorázový finančný príspevok podľa zákona č. 462/2002 Z. z. mu bola spôsobená neprimeranou dobou prerokovania jeho rehabilitácie krajským súdom, môže sa náhrady škody domáhať v zmysle príslušných zákonov o zodpovednosti štátu za škodu (č. 58/1969 Zb., resp. č. 514/2003 Z. z.).

Ústavný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nedomnieva, že by závery najvyššieho súdu v sťažovateľom napadnutom rozsudku sp. zn. 1 SŽ-o-NS 208/2005 z 26. januára 2006 bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľovými základnými právami zaručenými v ústave alebo s jeho ľudskými právami vyplývajúcimi z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

2.6 Vzhľadom na uvedenú skutočnosť skúmanie ďalších zákonom ustanovených náležitostí sťažovateľovej sťažnosti a prípadný postup na ich odstránenie stratili opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2006